

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Brandoffer en gezang

2 Kronieken 29:27 En Hizkia beval, dat men het brandoffer op het altaar zou offeren; ten tijde nu, als dat brandoffer begon, begon het gezang des HEEREN met de trompetten en met de instrumenten van David, den koning van Israël.

Koning Achaz had de tempel laten sluiten. En in plaats van de dienst des Heeren liet Achaz overal in het land van Juda altaren voor de afgoden oprichten. Vreselijk. Hoe diep was Juda gevallen. Hoe zwaar hebben ze het verdorven tegenover de Heere hun God. En dat kon natuurlijk zo niet doorgaan. De toorn des Heeren ontwaakte. En de machtige legers van de Assyriërs vielen binnen en die brachten dood en verderf. Maar, in bovenstaand hoofdstuk is er een einde gekomen aan die goddeloze regering van Achaz. Juda heeft een nieuwe koning ontvangen, Hizkia. En wat een voorrecht, deze jonge koning, 25 jaar oud, vreesde de Heere. En dat blijkt ogenblikkelijk. Want in de eerste maand van zijn regering gaat hij de dienst des Heeren herstellen. Hij laat de deuren van de tempel repareren, reinigen en opnieuw inrichten zoals God dat in de wetten van Mozes had bevolen.

In 2 Kronieken 29 lezen we van de inwijding van de herstelde tempel. En in dat vernieuwde heiligdom moet muziek en zang klinken *'met de woorden van David en van Asaf de ziener'*.

Maar kan dat eigenlijk wel? Kan de dienst des Heeren zomaar weer doorgaan, alsof er helemaal niets gebeurd is? Nee! Aan dat gezang gaat wat vooraf. Een mens kan zómaar niet gaan zingen! En zelfs wanneer er oprecht berouw is, kan het niet zomaar.

Want het berouw over de zonde en het breken met de zonde dat is nog niet hetzelfde als vergeving van de zonde. De kloof tussen God en onze ziel wordt niet gedicht door onze tranen en onze voornemens. Er moet worden betaald en er moet worden geboet! Er moet récht gedaan worden. En dat heeft Hizkia begrepen. En daarom is er in hoofdstuk 29 sprake van veel offers. En er mag niet gezongen worden voordat het zondoffer is gebracht en voordat het brandoffer in vlammen is opgegaan.

Het zondoffer waarbij de vergeving van de zonde centraal stond. En het brandoffer dat symbool was van de volkomen toewijding aan de Heere.

En ligt daarin ook geen boodschap voor ons? Nee, offers hoeven wij niet meer te brengen. Die zijn geëindigd toen Christus Zijn bloed op Golgotha heeft gegeven. Maar het is nog steeds waar dat ik pas echt leer zingen wanneer ik door genade met de schuld van mijn bestaan op Christus mag zien. In de verbrokenheid van mijn hart en de verslagenheid van mijn geest. Als het geloofd en beoefend mag worden, dat de Heere een God is van genade en ontferming.

En mag ik dan nu de lijn doortrekken naar onze eredienst en naar ons zingen? Hoe toegewijd ook, en hoe mooi ook, maar dat kan voor Gods aangezicht allemaal niet bestaan. Weet u dat? Zit u zo weleens achter het orgel, zit jij zo weleens in de kerk? In het besef dat we met al ons doen niet voor God kunnen bestaan als het bloed van het offer er niet overgegaan is? Hebt u geleerd dat álles verzoend moet worden? Ook onze godsdienst en ons zingen? Het bloed moet erover!

Maar - en dat mag vrijuit worden gezegd: dat bloed is beschikbaar. En dat bloed zoekt naar verslagen zondaarsharten. En de belofte mag gepredikt worden, dat wie in die gekruisigde Christus gelooft, die zal niet verderven, maar eeuwig leven.

Vanuit de weldaden van de Borg gaat de Kerk het leren. En zo gaat het aan op de lof en de eer van de grote en heilige God. Hier in beginsel en straks volmaakt. En zo zal mijn zingen - hier stamelend vanwege de strijd en de aanvechting - ooit ongestoord klinken. Dan zijn het niet alleen de engelen meer, maar dan zingt daar ook de triomferende Kerk de roem van de drie-enige God.

Wijlen ds. H.C. van der Ent gebruikte in dit verband nogal eens een prachtige, diepe uitdrukking: *'Daar zingt de grootste zondaar boven iedereen uit'*. Verstaat u dat?

M.A. Kempeneers

Engelen, elfjes en kabouters

De 21e eeuwse mens vindt dat de engelen thuishoren in het middeleeuwse bijgeloof, samen met elfjes en kabouters. Want het bestaan van engelen, dat kun je vandaag de dag toch niet meer serieus nemen? En als jij er eens even goed over nadenkt, dan komt bij jou de vraag misschien ook wel: 'Engelen? Ik heb er nog nooit één gezien. Zouden ze eigenlijk wel echt bestaan?' Ik denk dat er al teveel christenen zijn die -als ze eerlijk zijn- zich helemaal niets bij de engelen kunnen voorstellen. Voor wie het bestaan van engelen geen betekenis heeft in het geestelijke leven. Maar dat is wel heel erg, want de engelen worden vele keren genoemd in de Bijbel. In het Oude Testament 108x en in het Nieuwe Testament 165x. Hoe kijk jij daar tegenaan?

Darius is naar de leeuwenkuil gegaan. Hij heeft de steen van de kuil laten halen, en met een droeve stem heeft hij Daniël geroepen. En dan, tot grote vreugde van Darius, komt er een antwoord uit de kuil! Daniël leeft nog! De leeuwen hebben hem geen kwaad gedaan. Hoe kwam dat? Daniël geeft het antwoord: *mijn God heeft Zijn engel gezonden, en Hij heeft de muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben...* God heeft hemelse dienaren. En Hij heeft zo'n dienaar naar de aarde gestuurd om Zijn kind te beschermen. En die heeft de leeuwen in bedwang gehouden. En dat gebeurde niet alleen toen, dat gebeurt ook nu nog! Want we lezen in Hebréeën 1:14 over de engelen: *Zijn zij niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?* Engelen bestaan! Niet alleen zijn ze in de hemel, maar ze komen ook regelmatig naar de aarde. God stuurt Zijn engelen als 'gedienstige geesten' naar de aarde om Zijn kinderen te helpen en te beschermen.

Zoals gezegd houden maar weinig (kerk) mensen rekening met engelen. Ook kinderen van God leven er nogal eens aan voorbij. Natuurlijk, er wordt over gepreekt rondom het kerstfeest, maar verder krijgen ze weinig aandacht. En dat terwijl er in de Bijbel zoveel over gesproken wordt. Zoveel voorbeelden worden er gegeven

van engelen die uitgezonden worden om Gods kinderen te beschermen. Onzichtbaar zijn die engelen altijd bezig om Gods kinderen te beschermen tegen de boze machten. Voor mensen als Maarten Luther en Johannes Calvijn was het bestaan van de engelen een levende realiteit. Vele keren spreken ze erover in hun preken en geschriften. En echt niet alleen bij Lukas 2. Als je met een zoekmachine in de digitale werken van Calvijn het woord 'engel' zoekt, dan krijg je ruim 4000 hits! De engelen zijn zo aanwezig in zijn denken en in zijn beleven, dat ze elk moment naar voren komen. En bij Luther is het niet anders. Hij zegt ergens: 'We zouden elke dag 10x gewurgd worden als die lieve engelen ons niet zouden beschermen'. Het was voor hen een geweldige troost dat de engelen over hen waakten.

In de schilder- en beeldhouwkunst worden ze nogal eens afgebeeld als mollige baby's. Zo staan ze op schilderijen en kerkorgels. Met kleine vleugeltjes en gouden trompetjes in hun hand. *'Engelkens door het luchtruim zwevend...*' zo klinkt het in een zoet kerstliedje. Maar zo spreekt de Bijbel er niet over! Daar worden ze ons voorgesteld als ontzagwekkende wezens. Er wordt in militaire termen over hen gesproken. Engelen behoren tot de 'hemelse heirlegers'! Één engel zaaide dood en verderf in Egypte! Één engel kon 185.000 Assyrische soldaten verslaan! En zo lezen we het ook bij Daniël. Één engel is in staat om een kuil vol leeuwen in bedwang te houden. Jongelui, wat ben je veilig, als de engelen je beschermen. En dat geldt voor iedereen die de Heere mag vrezen. *Des Heeren engel schaart een onverwinbre hemelmacht/ rondsom hem die Gods wil betracht, dus is hij wél bewaard (psalm 34:4).*

Trouwens, ze worden niet alleen uitgezonden om Gods kinderen te beschermen. Ga eens in gedachten mee naar een kamertje ergens in een ziekenhuis. Waar een kind van God ligt te sterven. De familie is erbij geroepen. En ze staan om het bed van hun geliefde heen. In de hoek van dat kamertje staan een paar gestalten. De familie ziet ze niet. Maar ze zijn er wel. Onzichtbaar en onhoorbaar staan ze daar te wachten. En dan komt het moment dat de stervende de laatste adem uitblaast. Je ziet niet wat er gebeurt. Maar het gebeurt wel. De ziel van Gods kind wordt weggedragen door die engelen. Weggedragen naar de zaligheid. Fantasie? Nee, zo lezen we het in Lukas 16. Lazarus, dat arme hoopje ellende voor de poort van de rijke man. Door de honden gelikt. Maar van hem wordt door de Heere Jezus gezegd: *'En het geschiedde, dat de bedelaar stierf, en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham'*. Hoe zal jij sterven? En hoe zal jouw begrafenis er uitzien? Zoals die van de rijke man of zoals die van Lazarus? Wat is er eervoller dan door de heilige engelen naar huis gedragen te worden?

M.A. Kempeneers
makempeneers@kliksafe.nl

Daniël 6:23

Mijn God heeft Zijn engel gezonden, en Hij heeft de muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben.

Steeds staat het Woord, Gods Woord, in het middelpunt. Uit behoefte aan het Woord. Het nodig hebben van het Woord. De onmisbaarheid van het Woord. Was dit altijd maar zo. Bijzonder zou dat in onze tijd het geval moeten zijn.

Geen zorgeloze mensen

Het is ontzettend dat velen de Bijbel zien als een boek waarover gediscussieerd kan worden. Weer anderen hanteren het Woord zo dat het past in hun levenswijze. Die werkelijkheid vermindert niet, maar neemt toe. Soms is er het sleutelen met het Woord om tot de gewilde oplossing te komen. Het 'er staat geschreven' is aan het wankelen of zelfs erger. De Bijbel is gezaghebbend voor hart en leven. Discussiëren of spreken over het Woord kan ook zo 'in' zijn zonder het luisteren naar het Woord. Willen we op een Bijbelse manier lezen en leven dan behoort luisteren de eerste plaats te hebben. Het gebed van de jonge Samuël is geen verleden tijd. Willen we gereformeerd zijn dan dienen we de belijdenisgeschriften goed te lezen en in ons op te nemen. Ook voor ons geestelijk leven. Gaan we artikel 12 na, dan wordt veel onderwijs gegeven. Zeker, kerkelijke situaties geven daartoe aanleiding. Er was reeds de rooms-katholieke kerk. Gaat het over de leer van vrije genade, dan was er en is er het verwijt dat deze leer zorgeloze mensen maakt. Met nadruk is gesteld: de werken mogen niet vergeten worden als gronden van de zaligheid. Naar de overtuiging van de Remonstranten kan de gereformeerde leer van de volharding leiden tot zorgeloosheid. In 'verwerping der dwalingen' staat dat deze Remonstranten stellen dat de leer van de verzekerdheid der volharding en der zaligheid uit haar eigen aard en natuur een oorkussen des vleses is en voor de Godvruchtigheid, goede zeden en an-

Kenmerken zijn vruchten. DL V art. 12

dere heilige oefeningen schadelijk is. (DL 5 art. 6). Een krachtig antwoord daarop lezen we verder in artikel 6. Zo wordt dit ook gedaan in artikel 11. Wij dienen te geloven dat de gehele afhankelijkheid van Gods Geest, werkend door leer en in leven, niet leidt tot zorgeloosheid. Volgens de Remonstranten is dat een slechte leer. Deze leer maakt luie en vals geruste mensen. Zo op de manier van: Mij kan niets overkomen. Paulus zegt ook (Rom. 6:1b en 2a): 'Zullen wij in de zonde blijven opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre.' Nu is het zo dat er steeds mensen zijn die van de troostvolle leer misbruik maken. Het zijn zoals gezegd is 'Vroom en Dreesman' personen. Zondags zo en door de weeks zo. Hun spreken is veelal in strijd met hun leven. De verkiezing is onveranderlijk en de genade is een blijvende gave. Ook staat vast: Het bloed van Jezus Christus Gods Zoon reinigt van alle zonde. En dat is voor de uitverkorenen. Wie nu zo denkt en leeft, leidt een hovaardig en vleselijk zorgeloos leven. Blijft het zo, dan blijven de gevolgen niet uit. In het leven of voor de poort van de dood. Voor onderwijs, als het nodig is, dient meegenomen te worden zondag 24 van de Catechismus vraag en antwoord 64. Toen het op de Dordtse Synode ging over de verzekerdheid van de volharding, zeiden de Engelse afgevaardigden: Wij danken God door onze Heere Jezus Christus dat bij hen die de volle verzekering van deze troost genieten en vastelijk vertrouwen dat hun het onverliesbaar erfdeel in de hemelen bewaard wordt, niet minder zorg der godzaligheid gevonden wordt als bij wie ook, die hun volharding hangen aan de vrije wil en niet toestaan dat dezelve uit enige voorgaande Verkiezing Gods is voortkomende. Terecht staat in de Leerregels dat deze verzekerdheid van de volharding de ware gelovigen niet hoogmoedig en zorgeloos maken. Genade en hoogmoed sluiten elkaar uit. Genade spreekt van 's Heeren werk en dat is zuiver God verheerlijkend en hoogmoed is de daad van een zondig mens. Het is vrucht van de zonde. God-onterende, vleselijke zorgeloosheid is

geen eigenschap van het geestelijke leven. In hun toespraak verwierpen de Engelse theologen de onbijbelse leerstelling en wezen op 1 Joh. 3:3, waar staat: 'en een iegelijk die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk hij rein is.' Adeldom verplicht. Zij wijzen als voorbeeld op Jesaja 38. Toen Hizkia de belofte kreeg dat hij nog 15 jaar zou leven, heeft hij niet zorgeloos het gebruik van het geneesmiddel, een klomp vijgen, verworpen, maar de pleister op het gezwel gelegd, gelijk hem voorgeschreven was. Er is ook gezegd: hoogmoed en zorgeloosheid bij hen die de leer van vrije genade verwerpen. Zo is het ook vandaag. Zelfverzekerdheid en zo gerustheid zijn niet weg. Ook niet in orthodoxe kringen. Onder de schijn van ootmoed is er een houding van zelfhandhaving in denken en spreken. Maar in de tijd van Zefanja sprak de Heere: Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk, die zullen op de Naam des Heeren vertrouwen (Zef. 3:12). In de bergrede van Jezus staat: Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen (Matth. 5:3). Is er het vertrouwen en de wetenschap dat een bedelaar een burger is, dan wordt genade alles en alleen. Het is genade als de Heere begint. Het is genade dat de Heere volhardt. Het grootste wonder is dat Hij Zijn werk voltooit (Psalm 138:8). De verzekerdheid van de volharding staat daar niet buiten. Zij behoort geheel tot het genadewerk van God in Christus door de Heilige Geest. Wie dit verstaat en bemerkt wordt dus steeds ootmoediger met het leven van een bedelaar. Zitten we als ambtsdragers in de bedelaarskolonie? Zijn bedelaars voor de Heere onze vrienden? Een christen zei eens: Ik leer het A.B.C. Armoede. Bedelen. Christus. Is er het kennen, dan is er insluiting. Laat er toch veel gebed zijn om de werking en de doorwerking van Gods Geest.

Kenmerken

Voor onderwijs, voor toetsing, voor troost, wijzen de vaders van Dordt op kenmerken. Laten we geen bepaalde houding krijgen als het over kenmer-

ken gaat. Wij spreken over op wijzen op levenskenmerken, levenstrekken als het gaat over het dagelijks leven. Het geestelijk leven staat daar niet buiten. Er hoeft toch niet gewezen te worden op wat we in Gods Woord kunnen lezen. Omdat er in Gods Woord gesproken wordt over kenmerken, komen we ze tegen in de belijdenisgeschriften. Artikel 12 wijst erop. De zekerheid van de volharding is er een ware wortel van. We kunnen dit ook zeggen: de verzekerdheid laat vruchten zien. Paulus wijst in Galaten 5 op de werken van het vlees en op de vrucht van de Geest. Naar de Schrift lezen we in artikel 12 zuivere levenstrekken. Als eerste wordt genoemd 'nederigheid'. Zelfverheffing is vrucht van de zonde. Zelfvernederig is vrucht van Gods kracht vergezeld met liefde. Denk eraan hoe het begin van Paulus was bij de poort van Damascus. 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' (Hand. 9:6). Als nederigheid, ootmoedigheid voor de Heere ontbreken dan missen we het leven door en met de Heere. Als tweede genadevrucht wordt gewezen op 'de kinderlijke vreze'. Opnieuw is het ontleend aan de Bijbel. In de Heilige Schrift komen we de benaming 'vreze des Heeren' veel tegen. Wat zij is en wat zij doet. Achttien keer in het Spreukenboek. We gaan er toch niet aan voorbij? De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid; allen die ze doen hebben goed verstand.' (Psalm 111:10). De vreze des Heeren is rein, bestaande in der eeuwigheid (Psalm 19:10). Hoe rijk spreekt de berijming ervan (Psalm 19 vers 5). Laten we de jeugd toch voorhouden wat het vrezen van de Heere is. Wat het geeft en doet. Door het vrezen van de Heere worden we gedreven tot het liefhebben van de Heere. Zijn wet, Zijn Woord, Zijn dienst, Zijn volk en het staan met de Heere in de branding van de tijd en zo het Bijbels staan en leven in de samenleving. Wat de Heere liet beschrijven, wil Hij ook vandaag geven. In en door de barmhartige Hogepriester, Die 33 jaar geleefd heeft in de samenleving, waarvan 30 jaar in Nazareth. Dat behoort vandaag te spreken. Jezus heeft geleefd in Nazareth, juist in Nazareth. Niet in een apart huisje. In de timmermanswinkel van Jozef met gezinsleden. Geleefd als Borg, als Middelaar. De volgende vrucht die wordt aangewezen is 'ware Godzaligheid'. Dit is een leven in afhankelijkheid van de Heere. Het kennen en erkennen van Hem in en voor alles. Het leven van Daniël is

een sprekend voorbeeld en wat er staat geschreven van de patriarchen in Hebreë 11. Gaat het over het 'kruisdragen', dan is ook dit een levenskenmerk van een christen, van een volgeling van Jezus Christus. Hoe de weg ook is of gaat, na het kruis volgt de kroon. Kruisdragers om, voor en met de Heere, behorend tot de koninklijke familie van Koning Jezus Christus, de Heere. Kruisdragers zijn ook bidders, smekelingen. Ze kunnen niet nalaten hart en oog op te heffen naar omhoog. Gedreven door liefde, hartelijk medelijden, klinkt op verschillende plaatsen de opwekking, de aansporing om te bidden toch niet te vergeefs. Terecht staat als antwoord op vraag 118 van de Catechismus 'wat heeft God ons bevolen te bidden': 'alle geestelijke en lichamelijke nooddrift welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft.' Door het aanhoudend gelovig gebed is er de volharding. De beoefening van de ware, oprechte, zuivere Godsvrucht. Het willen volharden in de strijd. Het blijven staan in het strijdpark van het Lam. Wetend en gelovend: En God is ons ten Schild in het strijdpark van het leven en onze Koning, de

eeuwig levende Vorst met onderdanen, met soldaten, is van Israëls God gegeven. De vruchten zijn er niet om mee te pronken. Ze zijn er om te tonen, te laten zien, hoe groot de liefde is tot de Wijnstok Jezus Christus en tot de Landman, de Vader van Jezus Christus. Standvastigheid in de belijdenis der waarheid is ook een vrucht. Lees en overdenk het goed: belijdenis der waarheid. Daar gaat het niet buiten om. De leer staat voorop. Er staat geschreven. Het handelen en leven daarnaar. Velen leggen het accent op het spreken, het overleggen en niet op het hanteren van het zwaard des Geestes hetwelk is Gods Woord (Ef. 6:17). Ook niet het zwaaien met dit zwaard, maar het is geboden gebruik te maken van het Woord. Zo zijn de strijders voor Gods waarheid. Voor de oude waarheid. Strijden voor de waarheid, omdat we de God van het Woord, de Christus van het Woord en de Heilige Geest van het Woord hartelijk liefhebben. Met het gebed: Psalm 119: 67 berijmd.

M.C. Tanis

Van de redactie

Predikantsvrouwencontactdag

D.V. 8 oktober te Nunspeet. Voor meer informatie mjvanderzwan@kliksafe.nl

Mannenbondsdag 2015

D.V. zaterdag 10 oktober. Ds. W.C. Polinder zal spreken over:

Als mijn kinderen en kleinkinderen andere wegen gaan.

Aanvang 10 uur, sluiting rond 14 uur. Plaats: Chr. Geref. Kerk 'de Tabernakel', Verlengde Maanderweg 146, 6713 Ede.

Toogdag GBS

D.V. zaterdag 10 oktober Barneveld. Kerkgebouw 'De Hoerksteen', Vellerselaan 1 te Barneveld. Aanvang 10.30 uur. Sluiting 15.30 uur. Sprekers 's morgens:

Ds. P. Blok, ds. A. van Heteren en ds. H. Zweistra. Sprekers 's middags:

Ds. A. van Voorden en ds. R. Bakker.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen over twee weken D.V. dinsdag 20 oktober 2015. Kopij graag binnen donderdag 8 oktober.

AvH

DE KERK VAN DE TOEKOMST

In het Kerkblad voor het Noorden denkt Ds. Vennik hardop na over de kerk zoals die er over 25 jaar uit zal zien. Het artikel maakt veel duidelijk over de achtergronden van de loop der dingen binnen onze kerken. Welk doel staat de moderne kerkmens voor ogen?

Wij beleven het einde van de verzuilde samenleving. Evenals veel anderen is Vennik niet positief over de zuil. Met de zuil bedoelt hij het Gereformeerde bolwerk van weleer. We hadden genoeg aan onszelf; voor de wereldling was nauwelijks plaats. De waarheid stond vast. We besteedden onze tijd met discussies over onderlinge verschillen.

De ontwikkelingen zijn onomkeerbaar. Volgens een aangehaalde bron gelden de volgende typering voor de toekomst: "De uniforme kerk zoals wij die kennen (met een gebouw, een zondagse dienst, een betaalde professional) maakt plaats voor eenvoudige, flexibele en veelkleurige gemeenschappen. Tafelkerken, pop-up kerken, neomonastieke gemeenschappen, gebedswinkels, festivalkerken, sociale ondernemingen, online communities met meets-up en nog veel meer.

De kerk van morgen komt samen in kunstateliers, Turkse koffiehuisen, Hema-restaurants, achterstandswijken en bedrijfskantines". In deze kringen is de Kerk geheel ontmanteld en tot niet geworden.

Vennik geeft deze schets niet door als zijn eigen ideaal. Hij moet ook wel even slikken. Maar hij geeft het wel door. Hij heeft er geen idee van hoe het er precies uit gaat zien. De kerken worden kleiner, maar ook tegelijk vitaler. Het worden gemeenschappen van mensen die een relatie hebben met Jezus. We moeten maar blijven bidden en werken, zo is zijn advies.

Wie dit op zich laat inwerken, gaat beter begrijpen dat veel moderne christenen onder ons er geen probleem mee hebben dat de bestaande kerken afbrokkelen en te lijden hebben onder, wat hij noemt, betonrot. Dat vormen en gewoonten verdwijnen hoeft heel geen slecht teken te zijn. Vennik ziet dit als een lot, maar hij lijkt er niet al te zeer onder gebukt te gaan. Hij aanvaardt de getekende gang van zaken gelaten.

Want hij denkt stellig dat er iets anders voor in de plaats komt. Er komen levende gemeenschappen en deze kunnen en mogen zelfs ook Gereformeerd zijn, en er zal sprake zijn van een levende band aan Jezus Christus.

Er zijn bij dit alles veel vragen te stellen. Geeft Gods Woord ook dit beeld van de toekomst? Hoe heeft de Heere Jezus gesproken over de eindtijd? God heeft natuurlijk een kerkgebouw of een vaste liturgie niet nodig. Dat zijn zaken die ook zouden verdwijnen in tijden van verdrukking. Dat kan allemaal gebeuren. Maar er is geen garantie dat er positieve gevolgen voortvloeien uit het huidige verval van de kerk. Stel u voor dat uw huis zodanig in verval raakt, dat u niet meer droog zit als het onweert en dat u niet meer warm zit als het sneeuwt, enz. Maar als ik er met u over zou spreken, zou u mij zeggen dat het helemaal niet hindert, want u hoopt dat de schuur blijft staan en dat de straat, hoe dan

ook, u wel te hulp zal schieten. Vennik zal ongetwijfeld de schilder op tijd laten komen en de constructie laten controleren. Wie dat niet doet, zouden wij een dwaas noemen. Nu is de kerk ook een huis, het huis van God. Ik bedoel niet allereerst het gebouw, maar ook dat hoort er wel bij. Wie ziet dat de schaapskooi in verval raakt, zal bezorgd zijn over de schapen. Ze missen straks de schutse van het Woord en de veiligheid van de Herder. De Kerk is een geestelijk gebouw (Efeze 2:20-22) met een stevig fundament. De schrijver zal dat ook met mij wel willen behouden, maar toch vind ik dat hij wel veel tekenen van verval op de koop toe neemt. Let op je huis, let op je kerk.....!

Ik zou allen die in dit spoor denken, willen raden om het geestelijke pand te inspecteren. Welke grond hebt u om zo positief te denken over de kerk, die in het noodweer van de tijd tot een ruïne wordt? En, zijn deze toekomstbeelden wel positief? Waar komt die levende gemeenschap vandaan? Hebben we van nature allen die band aan Jezus? Een bijbels bevindelijke preek in een Hemacantine?

Ik heb u het bovenstaande doorgegeven om u te laten zien welke dromen allerlei kerkvernieuwers dromen. Deze droom hadden de tien maagden misschien ook wel, maar je kunt toch maar beter wakker blijven. En je houden aan de waarschuwingen van Christus.

Zou het wegvallen van muren en deuren ook een gevolg kunnen zijn van onze vervallen natuur? Zou het ook een teken kunnen zijn van een andere geest, die niet uit God is? Kan het zijn dat het de houwelen zijn van de duivel, die zoveel schade aanbrengt?

Lees in dit verband psalm 74. De vijand heeft per plaats van het gebed, gelijk een leeuw gebruld bij 't zegevieren.... Wij zien aan ons, na al dit ongeval, geen teek'nen meer door Uwe gunst gegeven. Asaf sprak anders dan het Kerkblad voor het Noorden. Nee, de kerk bestaat niet in gebouwen en vormen. Terecht als men dat aangeeft. Dat moeten wij ons laten gezeggen. Want zeker, er zijn er velen die daaraan genoeg hebben. Kijk niet vreemd op als anderen daar doorheen kijken. Wat betekent voor ons de kerk en de kerkdienst, het Woord en de prediking? Ik ben ook wel bang dat het gebouw instort. Maar ik zou toch liever zoeken naar het hechte fundament. Om dan te bidden: Bewaar en vermeerder Uw kerk. Dat is Gods werk. Maar wie zou niet wenen als kerken en vroomheid verteerd worden door de geest van de tijd? In het nieuwe Jeruzalem hoeft geen kerk meer te zijn. Omdat alles daar kerk is geworden. Maar zover is het hier nog niet. Paulus had andere visioenen. Er zouden zware wolven opkomen die de kudde niet zouden sparen. En ook uit de eigen kring zouden mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen.... "Daarom, waakt en gedenkt....." Dat blijft staan!

P. Roos

Enkele bladzijden uit het levensboek van Job (6)

Er was nu een dag, als de kinderen Gods kwamen, om zich voor den HEERE te stellen, dat de satan ook in het midden van hen kwam. Toen zeide de HEERE tot den satan: Van waar komt gij? En de satan antwoordde den HEERE, en zeide: Van om te trekken op de aarde, en van die te doorwandelen. En de HEERE zeide tot den satan: Hebt gij ook acht geslagen op Mijn knecht Job? Want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad. Toen antwoordde de satan den HEERE, en zeide: Is het om niet, dat Job God vreest? (Job 1:6-9)

Het is al weer enige tijd geleden, dat we hebben stilgestaan bij het allereerste wat de Bijbelschrijver over Job vertelt, nadat zijn naam en woonplaats zijn genoemd. Als eerste – zo hoorden we toen – houdt de Schrift ons voor dat Job ‘oprecht’ was. ‘Oprecht’, dat betekende: eerlijk voor God, zonder dubbele bodem, zonder enige bijbedoeling. Welnu, het is precies op dat punt dat de duivel met zijn aanval komt, als we hem horen vragen: *‘Is het om niet dat Job God vreest?’* (vs. 9)

Een dag in de hemel

Wanneer stelt de duivel die vraag? Vs. 6 spreekt over *‘een dag, als de kinderen Gods kwamen om zich voor de HEERE te stellen’*. Op een beeldende manier wordt hier verteld hoe de HEERE als de grote Koning van hemel en aarde Zijn dienaren, de engelen, ontbiedt voor Zijn troon.

Op die dag komt ook de satan in hun midden. Nee, we moeten ons dat niet zo voorstellen, dat de duivel naar eigen believen in de vergadering van de engelen kon komen. God heeft de satan ontboden. Bevel gegeven om voor Hem te verschijnen en om zich tussentijds te verantwoorden. Daarom lezen we ook: *‘Van waar komt gij?’* Dat is een vraag waarmee Heere rekenschap afeist. Hutcheson tekent erbij aan: *‘Leer hieruit, dat de grootheid van God zodanig is dat Hem niet alleen alle engelen gehoorzaam zijn; zelfs de duivelen zijn Hem onderworpen’*.

Rusteloos

De duivel geeft een veelzeggend antwoord op de vraag die de Heere hem stelt: *‘Van om te trekken op de aarde en van die te doorwandelen’* (vs. 7). Hier wordt ons een blik vergund in de bezigheden van de vorst der duisternis. Rusteloos is hij bezig de aarde te doortrekken. Voortdurend slaat hij de mensen gade. Met de bedoe-

ling om hen tot zonde te verleiden. En als hij zonde bij hen waarneemt, dan klaagt hij hen aan.

Als de Heere ons op deze plaats in Zijn Woord iets bekendmaakt van de activiteiten van de vorst der duisternis, is dat niet om onze nieuwsgierigheid te bevredigen. Maar wel om ons waakzaam te maken.

We lezen verder in vs. 8: *‘En de HEERE zeide tot den satan: Hebt gij ook acht geslagen op Mijn knecht Job? Want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad’*. Het is alsof de Heere zegt: Duivel, heb je er ook op gelet, hoe Mijn genade schittert in het leven van de man uit het land Uz? Hoe in alle opzichten blijkt, wat Mijn genadewerk vermag?

Diepe vreugde

In de woorden van vs. 8 klinkt door, hoe de Heere een diepe vreugde vindt in Zijn eigen werk, zoals Hij dat ziet in het hart en leven van Job. En anderzijds triomfeert Hij met deze woorden ook over de duivel.

Intussen zijn de woorden van de Heere voor de duivel onverdraaglijk om te horen. Want de duivel ziet ook, dat Job inderdaad vroom is. Dat hij in rechte sporen gaat. En dan stelt de duivel die venijnige vraag. Een pijl in gif gedoopt: *‘Toen antwoordde de satan den HEERE, en zeide: Is het om niet, dat Job God vreest?’*

Waarheid en leugen

Als we over die vraag van de vader der leugenen nadenken, moeten we eerst letten op twee waarheidselementen die in zijn woorden opgesloten liggen. Want al spreekt de duivel hier een leugen, toch liggen er in zijn woorden twee zaken die op zichzelf waar zijn. Welke? Allereerst is het waar, dat Job op de glad-

de plaatsen van de voorspoed toch God vreest. Hij is de Heere niet vergeten. Hij heeft de Heere niet ‘gezegend’. Dat moet zelfs de duivel, de verklager der broeders, hier voor Gods aangezicht erkennen. En de vraag die tot ons komt, is: zou het ook van ons erkend kunnen worden?

Er is nog iets dat op de bodem van deze woorden van de duivel ligt, en op zichzelf genomen waar kan zijn. Namelijk dat het inderdaad met een mens zo kan zijn, dat hij in de voorspoed God dient, terwijl dat helemaal omslaat als de tegenslag komt. Wat de satan hier insinueert ten aanzien van Job, is niet waar. Maar hetzelfde is wel waar voor vele anderen. En als we dat bedenken, sporen de woorden van vs. 9 aan tot zelfonderzoek. Hoe is het bij ons, als we God vrezen?

En toch, de woorden van de duivel bevatten ten diepste een drievoudige leugen. Daarover Deo volente de volgende keer.

A.J.T. Ruis

Uw Koninkrijk kome

Laten wij bidden: Uw koninkrijk, o Vader, kome. De Heere is de allerhoogste en eeuwige Koning. Alles wat Hijzelf niet is, heeft Hij geschapen en moet Hem als Koning erkennen. Dit geldt bijzonder de engelen en de mensen. Veel engelen en ook Adam en Eva werden hun Koning ontrouw. Heel de schepping deelt in de gevolgen van de zondeval. Satan wil dat alle mensen voor eeuwig met hem zullen lijden. Ieder mens ligt onder de heerschappij van de zonde.

Maar God heeft van eeuwigheid besloten Zijn uitverkorenen te trekken uit de macht van de satan en hen over te brengen onder Zijn genade- heerschappij. Door Christus richt God Zijn heerschappij weer op. God heeft gewerkt in Adams huis, onder het geslacht van Seth, in het gezin van Noach. Toen de goddeloosheid toch weer toenam heeft God gewerkt in het huis van Abraham. De Heere heeft onder Israël gewerkt. Jeruzalem was de stad van de grote Koning. De tempel was Zijn woning, de ark was Zijn troon. Door de besnijdenis en andere ceremoniën was het volk Israël afgezonderd van de andere volkeren. De Heere deed terugkeren uit de ballingschap en deed stad en tempel herbouwd worden. In Christus verscheen de Koning van Israël in eigen Persoon onder Zijn volk. De Heere Zelf kwam tot Zijn tempel. Christus overwon de satan. Na de hemelvaart heeft Christus alle macht ontvangen in hemel en op aarde. Hij heeft Zijn rijk door de apostelen onder alle volken uitgebreid. Christus heeft Zijn apostelen bevolen om te bidden om de komst van dit Koninkrijk. Het Oude Testament bevat veel profetieën aangaande dit Koninkrijk. De godzalige Simeon zag uit naar de komst van dit Koninkrijk. Door de prediking van de gekruisigde Christus zijn vele volken onder Zijn heerschappij gebracht. Koningen en onderdanen gingen God dienen.

Toch heeft het merendeel van de nazaten van Abraham deze Koning niet gediend. Zij riepen: wij hebben geen koning dan de keizer. De satan verbreidde gruwelijk dwalingen en ketterijen tegen de zuivere leer van Christus. Er kwamen wrede vervolgingen. Ook ten tijde van het Oude Testament was dit het geval. Naast de tempel te Jeruzalem waren er gouden kalveren te Dan en Bethel. De kerk van Rome is ontaard. De paus stelt zich tegen het enige Hoofd der Kerk: Christus. De troon van de satan staat te Rome en niet die van Christus of Petrus. De duivel verwekt ook veel andere kettters. Er zijn weinig trouwe predikanten die zich dapper verzetten tegen de wolven. Weinig regeringen beschermen de Kerk van Christus. Er is onkruid onder het goede zaad. De volkomenheid van Gods Koninkrijk komt als alle uitverkorenen toegebracht zijn en Christus zal wederkomen. De drie-enige God zal dan eeuwig regeren. Dan zal God alles zijn in allen. Totdat dit werkelijkheid wordt moeten Gods kinderen bidden: Uw Koninkrijk kome.

Arnoldus Cornelii besluit zijn schrijven over 'Uw Koninkrijk kome' met een gebed: Daarin wordt gesmeekt of onderdanen van de satan overgezet mogen worden in het Koninkrijk des lichts. Ook voor de Joden wordt gebeden. "Heere, breng ze tot deze ware Messias, geeft ze de aard van dit geestelijk rijk te verstaan, laat hen Uw Zoon Jezus erkennen als de ware Heerlijkheid van het huis Israëls, Die ons tot koninklijke priesters maakt en ons leidt naar de hemelse heerlijkheid. Gedenk toch aan het verbond, dat door U voorheen met hun vaders gesloten werd. Laat de kinderen niet steeds buitengesloten blijven, maak aan hun verharding een einde. Laat geheel Israël zalig worden! (Rom. 11:25). Laat daarom de volheid der heidenen komen, die nog ver van Uw kerk en van het burgerschap van het ware Israël verwijderd zijn, die nog – in plaats van de ware God – de afgoden dienen, ja die de duivel eer bewijzen en offeranden brengen. Richt de banier van Uw Woord weer op, waar vroeger Uw apostelen zulk een heerlijke kerk gebouwd hebben. Zet de kandelaar, die Gij naar recht weggenomen hebt, weer genadiglijk op zijn plaats. Laat hen niet langer de valse profeet en grote verleider Mohammed aanhangen, maar de enige ware Leidsman, Christus; en laten zij zich niet langer gedragen naar de wetten van hun goddeloze Koran, maar naar de leer van het heilige Evangelie; en laat ze niet langer tegen het Christendom woeden, maar meer en meer zich voegen tot Christus' Koninkrijk." Ook voor mondchristenen, die wel gedoopt zijn, maar Christus niet echt kennen wordt gebeden. Ook voor de heidenen wordt gebeden. Voor hen die de wereld dienen. Er wordt gebeden om de zuivere verkondiging van het Woord en de toepassende werking van de Heilige Geest. Gebeden om het oprichten van Gods troon in de harten der mensen. Gebeden om vrome predikanten. Er wordt gebeden voor christelijke vorsten en om bekering van heidense overheden. "Weer uit Uw kerk alle valse leraars." "Verbreek de arbeid van kettters." "Laat Uw kerk blijven bestaan." "Laat het bloed der martelaren het zaad van Uw kerk mogen zijn." "Dit doet ons zonder onderbreking wensen, verlangen, verzoeken en bidden: Uw Koninkrijk kome."

A. van Heteren

De zondvloed

Er liggen enkele vragen voor mij die gaan over Noach, de ark en de zondvloed. Het gaat in de Bijbel altijd over dingen die lang geleden gebeurd zijn, maar die altijd een actuele en ernstige boodschap bevatten. Zo ook met de dingen die we weten rond de ondergang van de eerste wereld.

Heeft het woord zondvloed te maken met de zonde, die door de Heere gestraft werd?

Het woord zondvloed komt in het gehele Oude Testament niet voor. Daar wordt gesproken van de vloed. In het Nieuwe Testament wordt de vloed in Noach's dagen als zondvloed aangeduid en wel in Matth. 24:38 en 39 en in Lukas 17:27 en in 2 Petrus 2:5 en 3:6. Het woord op zichzelf herinnert niet aan de zonde. Het oorspronkelijke woord 'zontvloed' (dus met een t) betekent grote vloed. En dat is het ook geweest! We zijn allen ontzet vanwege de gevolgen van een tsunami, maar de vloed in Noach's overtreft de grootste tsunami. Er waren geen overlevenden meer. Het was een regelrecht oordeel over de zonde. De zondvloed was er dus wel vanwege de zonde. Zo is elke ramp een oordeel van God over deze wereld, die eenmaal door vuur zal vergaan aan het einde der tijden. Een achttal mensen hebben de zondvloed overleefd. Niet door enige list of door een toeval, maar door goddelijke voorzienigheid en uit louter genade. De Schrift zegt dat Noach genade vond in de ogen des HEEREN. Door Gods genade zal er straks ook een volk zijn, een schare die niemand tellen kan, welke ontkomen zal. De ark is een duidelijk beeld van het behoud in en door Christus.

“Noach was namelijk een prediker der gerechtigheid, gezonden om de mensen op te roepen tot bekering. De verwerping van Gods Woord zou fatale gevolgen hebben.

De tweede vraag betreft het woordje áchttal in 2 Petrus 2:5 en in ons Doopsformulier 'de gelovige Noach, zijn acht zielen'. Hier wordt Noach zelf bij gerekend. We zouden het logisch vinden te spreken van Noach en de zeven zijnen. In het grieks staat in 2 Petrus dat Noach de achtste was, er waren dus zeven anderen, zijn eigen vrouw, en zijn drie zonen met hun vrouwen.

Over die acht mensen, veilig in de ark, gaat een volgende vraag. Waren die nu alle acht kinderen van God? En waren er onder hen die verdronken geen kinderen van God?

De Bijbel geeft ons daar niet rechtstreeks een antwoord op, maar die vraag heb ik mezelf ook al eens gesteld. Ik denk dat we er wel iets van kunnen zeggen. In de eerste plaats dat we moeten waken tegen een zwart-wit denken, alsof allen in de

ark waarlijk kinderen van God waren en daarbuiten slechts goddelozen. Of de geredde Cham een waar kind des Heeren was, valt te betwijfelen. Maar we kunnen ons vergissen. Want we lezen dat na de zondvloed niet alleen Cham zondigde, maar Noach ook! En die was toch zeker een kind van God. Zie maar naar het getuigenis aangaande Noach in het Nieuwe Testament. Bij Cham heb ik echter zo mijn twijfels. En of er onder al die verdronken mensen geen kinderen van God waren, weet de Heere alleen. Immers ook een kind van God kan in een ramp omkomen. Een oordeel, zoals bijvoorbeeld een overstroming, kan een kind van God zijn leven kosten. Maar het oordeel, daar is hij om Christus wille van bevrijd! Wezenlijke schade loopt hij niet op, omdat zijn ziel geborgen is.

In dit verband valt ook te wijzen op 1 Petrus 4:6 met daarbij de kanttekeningen. Laat ik eerst weergeven wat de apostel daar schrijft: 'Want daartoe is ook de doden het Evangelie verkondigd geworden, opdat zij wel zouden geoordeeld worden naar de mens in het vlees, maar leven zouden naar God in den geest'. De apostel spreekt van de verkondiging van het Evangelie aan hen die leefden in de tijd van Noach voor de zondvloed. Noach was namelijk een prediker der gerechtigheid, gezonden om de mensen op te roepen tot bekering. De verwerping van Gods Woord zou fatale gevolgen hebben. Maar zal de prediking van Noach in het geheel geen geloof hebben gewerkt bij sommigen? Het is treffend wat de kanttekenaren bij het aangehaalde vers schrijven. Ik citeer: "Bij de woorden: 'maar leven zouden naar God in den geest' schrijven zij: 'Dat is naar de ziel en in hun geestelijke stand; gelijk het kan zijn. Hoewel Petrus dit niet klaar zegt, dat enigen zich in het einde nog bekeerd hebben, ziende dat God Zijn straf reeds over hen zond. Immers blijkt hieruit, dat God daarom Noach hun tot een prediker heeft gezonden, om hen tot bekering te noden, opdat, zo hun lichamen vergingen, ten minste hun zielen behouden werden". Einde citaat.

Verder moeten we er maar over zwijgen en het in Gods handen laten. Hij vergist Zich nooit en Zijn oordeel is rechtvaardig. Wel houdt Gods Woord ons voor op onszelf toe te zien en ons te haasten om onzes levens wil. Oorlogen, rampen en epidemieën zijn alle voetstappen van de komende Christus. Haast u tot die nog steeds geopende Arke der behoudenis, eer dat die deur gesloten wordt!

K. Hoefnagel

BOEKBESPREKINGEN

Edward Fisher Het merg van het Evangelie, met aantekeningen van Thomas Boston, gebonden, 428 blz., 39,39 euro, Uitgeverij Brevier, Kampen ISBN 978-94-915-8366-7.

In 1645 publiceerde Edward Fisher 'Het merg van het Evangelie' (The Marrow of Modern Divinity). In het begin van de 18e eeuw ontstond rond dit boek

een theologische strijd, het zogenaamde 'Marrowconflict'. De synode van de Schotse kerk veroordeelde het boek van Fisher als antinomiaans. Twaalf predikanten verdedigden de inhoud van het boek van Fisher. Onder hen waren de beide Erskines en Thomas Boston. Deze twaalf predikanten worden de 'Marrowmen' genoemd. Zij werden door de synode van de Schotse kerk ter verantwoording geroepen. De synode legde hen twaalf vragen voor. Deze vragen en de antwoorden die de 'Marrowmen' daarop gegeven hebben, vinden we ook terug in het nu uitgegeven boek. In het verleden zijn er ook vertalingen van dit boek geweest in het Nederlands. De eerste Nederlandse vertaling was van de hand van Alexander Comrie. De laatste verscheen in 2000 van de hand van H. Folmer. De nieuwe uitgave is van de hand van H. Folmer en J. Valk. Het verschil met de vorige uitgave is dat nu ook het tweede deel van 'Het merg' is opgenomen: de verklaring van de Tien Geboden en de plaats en de functie van de Wet in het leven van Gods kinderen. Dit tweede deel heeft Fisher later geschreven om duidelijk te maken dat hij geen antinomiaan was. Ook zijn de aantekeningen van Thomas Boston opgenomen in deze nieuwe editie. Dit betreft het eerste deel van het boek. Boston commentarieert en legt heel uitgebreid uit wat in 'Het merg' beschreven is. Uit deze aantekeningen blijkt ook duidelijk dat Boston Fisher echt niet gezien heeft als een antinomiaan. We geven een gedeelte van een aantekening weer die we lezen op de blz. 202 en 203 "De gelovigen werken uit het leven, niet om het leven. Deze teksten worden bijgevoegd om te tonen dat zij aan wie de wet der Tien geboden is gegeven als de wet van Christus, diegenen zijn die het leven reeds hebben ontvangen – namelijk het leven dat nooit zal eindigen, het leven van Gods vrije gave – voordat zij bekwaam waren goede werken te doen; die daarom niet nodig hebben goede werken te doen om het leven, maar wel uit het leven. 'Het voorwoord van de Tien geboden leert ons dat, omdat God de Heere is, en onze GOD en VERLOSSER, wij daarom verplicht zijn al Zijn geboden te onderhouden.'" Ook op blz. 211 treffen we een duidelijke aantekening van Boston aan: "Dat de wet voor gelovigen een regel des levens is, die hen leidt en verbindt tot de plicht, hoewel zij er noch door gerechtvaardigd noch door verdoemd worden." De hoofdinhoud van 'Het merg' betreft de verhouding van Wet en Evangelie. In Engeland en Schotland was er sprake van vermenging van Wet en Evangelie door de zogenaamde

neonomianen. Fisher stelde duidelijk dat er niets verdienstelijks van de mens in aanmerking komt als het gaat om zalig worden. Het is zalig worden uit enkel genade. Fisher sluit zich duidelijk aan bij Luther. In 'Het merg' treffen wij de onvoorwaardelijke Evangelienodiging aan. Fisher stelt dat er voor ieder mens een gestorven Christus is. Dat is geen algemene verzoening, want hij zegt niet dat Christus voor ieder mens gestorven is. Het gaat Fisher om de prediking van een beschikbare Zaligmaker voor zondaren. Ook wordt geschreven over het onderscheid tussen de zekerheid van het geloof en de zekerheid van het gevoel. Deze nieuwe, keurig verzorgde uitgave van 'Het merg', is vooral waardevol doordat de aantekeningen die Thomas Boston maakte, nu ook zijn weergegeven.

A. Brouwer- Otterspeer, Omgaan met angst, hoe angst beheersbaar kan worden, paperback, 120 blz., 9,95 euro, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-1993.

Er zijn veel mensen die te kampen hebben met angst. In dit boek worden verschillende vormen van angst

beschreven. De auteur geeft ook een aantal adviezen en handreikingen om van angst af te komen of ten minste de angst te verminderen. Angst kan het gewone leven belemmeren. Veel voorbeelden worden gegeven om situaties die angst veroorzaken te verduidelijken. De schrijfster put uit haar jarenlange ervaring in haar psychologenpraktijk. Op blz. 112 en 113 staan aanwijzingen hoe om te gaan met faalangst. Mensen met faalangst hebben bijna allemaal weinig zelfvertrouwen. Enkele adviezen aan hen die faalangst hebben geven we door. "Gun jezelf af en toe een fout. Wees niet te bang om fouten te maken. Ze horen bij het leven en je kunt er veel van leren. Er zijn geen volmaakte mensen op de wereld." "Leer relativeren. Denk als je een fout maakt niet gelijk dat alles fout zal gaan. Vind jezelf niet gelijk dom of voel je niet meteen mislukt als je een fout maakt. Zie een vergissing als iets menselijks." "Schrijf je sterke en je zwakke kanten op. Accepteer dat je ook zwakke kanten hebt, net als ieder mens." "Bedenk dat God je geschapen heeft. Hij heeft je in Zijn wijsheid gaven gegeven maar ook gaven onthouden. En dit alles met een bedoeling die wij niet altijd begrijpen, maar die er wel is. De Heere onthoudt ons dingen tot ons nut. En ... met de bedoeling om ons aan Hem te verbinden."

D. Rosbergen, Leerstuk of stuk leer? Wat zeggen de Dordtse Leerregels jou? Paperback, 134 blz., 9,95 euro, Uitgeverij Om Sions Wil, Alblasserdam, ISBN 978-94-91586-47-7.

De auteur is werkzaam in het basisonderwijs, heeft veel ervaring met jeugdwerk, is ouderling in de

Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam en heeft theologie gestudeerd in Utrecht. In vijftien hoofdstukken wordt de inhoud van de Dordtse leerregels behandeld. Moeilijke woorden worden uitgelegd. De artikelen worden toegelicht op een voor de jeugd begrijpelijke manier. De auteur probeert verbinding te leggen naar het leven van onze jongeren. Bij elk hoofdstuk zijn vragen opgenomen om over door te denken

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be

Telefoon (0032)92230560

Nieuwe Collectie bij Klein Kleding

Slidrecht - Zierikzee
www.KleinKleding.nl

*Wetende, dat Hij, Die den Heere Jezus opgewekt heeft, ook ons door Jezus zal opwekken.
2 Korinthe 4: 14a.*

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk (Urk Eben-Haëzer) heeft met droefheid kennis genomen van het toch nog plotselinge overlijden van zijn oud-amtbroeder

Klaas Bakker

Op de leeftijd van 74 jaar

Met dankbaarheid gedenken wij dat hij de gemeente gedurende vele jaren met liefde, trouw en toewijding in het ambt heeft gediend, in de periode van 1983 tot 2014 eerst als diaken en later als ouderling.

Ons gebed en meeleven gaat in het bijzonder uit naar zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en verdere familie. De HEERE trooste en ondersteunen hen. Dat Hij deze roepstem heilige aan ons aller hart.

*Namens de kerkenraad,
Ds. A. van Heteren, preses
S. Schenk, scriba*

Urk 15 september 2015

of om verder over te praten. Veel zaken worden aan de orde gesteld: Hoe weet ik dat ik uitverkoren ben? Is geloof iets wat ik zelf moet doen of geeft God het? Is het echt waar dat Jezus voor iedereen gestorven is en dat ik dit eenvoudig moet geloven? Er worden dwalingen besproken die nog heel actueel zijn, alleen hebben ze nu een ander jasje of zij dragen een andere naam dan vroeger. We besluiten met de wens van de auteur die we lezen op blz. 11 "Bovenal is het mijn grote wens dat de Heere het voor je hart wil zegenen. Dan is dit boek niet zoals oud leer: taai en hard, maar zijn het leerstukken die je lief krijgt, omdat God alle eer krijgt van de zaligheid."

HARKES
Begrafnissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafnissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafnissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begrafnisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafnissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegrafnisverzorging.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 20,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 20,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatorische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

Vakantie en rust in de prachtige Eifel!

Tel. 0049-6594258990 en
www.huizesolagratia.nl

Grafstenen

Glasmonumenten

Zwerfkeien

Bronzen ornamenten

Accessoires

Vazen

Allerlei lettertype

Lasergravure

Matseva
Gedenkmmonumenten

verkoop | plaatsen | onderhoud | renovatie
van grafmonumenten met persoonlijk advies

Ap en Riekje van den Berg
Schotweg 10, 8077 SV Hulshorst
T. 0341-557 471 E. info@matseva.nl
W. www.matseva.nl

Tevens vrijblijvend advies bij u thuis

**UW ADVERTENTIE
IN KLEUR?***

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

Neem contact
op met de
administratie!

De Verrassing
Bungalowpark

**Welkom
terug op
ons park!**

**Al 60 jaar
verrassend op Texel!**

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

**Kerk ➡ akkertje =
voedsel voor ouderen**

Najaarsactie

**Moestuintjes
Cuba**

Doet u mee?

NL65 RABO 0301 9573 63
t.n.v. SEZ - o.v.v.
Najaarsactie

Spaanse Evangelische Zending

Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 06 - 48 77 63 96

e-mail: sez@kliksafe.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot de Prot. Kerk in Ned. (herv.),
Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,
Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

